

Richtlijnen

(R)2199

4 februari 2021

Richtlijnen voor de facturatie en inning van de federale bijdrage “elektriciteit”

Artikel 23, § 2, 8°, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (elektriciteitswet)

Niet-vertrouwelijk

INHOUDSOPGAVE

- INHOUDSOPGAVE..... 2
- INLEIDING 3
- 1. ANTECEDENTEN..... 4
- 2. DOEL 4
- 3. JURIDISCH KADER 5
- 4. INVOERINGSDATUM..... 6
- 5. RICHTLIJNEN 7

INLEIDING

De federale bijdrage “elektriciteit” is een toeslag die geheven wordt op de afgenomen hoeveelheid elektriciteit. Ze dient ter financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en de controle op de elektriciteitsmarkt.

In de loop van 2019 ontving de CREG van een aantal marktpartijen vragen en opmerkingen over de manier waarop onder andere de federale bijdrage “elektriciteit” op een correcte manier moet worden gefactureerd. Deze vragen en opmerkingen kunnen specifiek gekaderd worden binnen een aantal aanpassingen in onder andere de regionale energieregelgeving en tariefmethodologieën.

De CREG wenst met deze richtlijnen tegemoet te komen aan de vraag tot verduidelijking van de betrokken marktpartijen, zijnde: de houders van een toegangscontract en de distributienetbeheerders.

De CREG geeft met deze richtlijnen uitvoering aan haar algemene taak van toezicht en controle op de toepassing van de betreffende wetten en reglementen en meer specifiek aan de controletaak waarmee zij conform artikel 23, § 2, tweede lid, 8° van de elektriciteitswet is belast:

“ten dien einde zal de commissie controle uitoefenen op de naleving door de netbeheerder en de elektriciteitsbedrijven van de verplichtingen die op hen rusten krachtens deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan, ...”

Het directiecomité van de CREG keurde eerdere versies van deze richtlijnen goed tijdens zijn vergaderingen van 20 december 2019 en 16 april 2020. Een derde versie van de richtlijnen, die de vorige vervangt, werd goedgekeurd tijdens de vergadering van 4 februari 2021.

1. ANTECEDENTEN

1. Voor het merendeel van de consumenten met een decentrale productie-installatie met een maximaal vermogen van 10 kVA is er, op dit moment, de technische realiteit van de terugdraaiende teller¹, waardoor de afgenomen kWh gelijk is aan de totale (gecompenseerde) kWh die wordt geregistreerd op de terugdraaiende teller.
2. Omwille van de installatie van digitale meters/slimme meters en het gebruik van bidirectionele meters zullen naar de toekomst toe bij steeds meer prosumenten² de twee afzonderlijke energiestromen: bruto afname en bruto injectie gemeten worden. Bij de meting van deze twee afzonderlijke energiestromen heeft het verder zetten van het principe van compensatie (bruto afname – bruto injectie = netto gecompenseerde afname) geen link meer met een technische realiteit.
3. De digitale/slimme/bidirectionele meter maakt het mogelijk om de werkelijk van het net afgenomen elektriciteit en de geïnjecteerde elektriciteit apart te registreren. Het is dan ook mogelijk om de prosumenten te factureren in functie van hun bruto afname in plaats van de netto afname. De technische compensatie heeft bijgevolg geen enkele bestaansreden meer.
4. Een eerste versie van deze richtlijnen, aangenomen op 20 december 2019, voorzag in een veralgemeende facturatie van de federale bijdrage op basis van bruto-afname met ingang van 1 januari 2020. In een nota dd. 11 februari 2020 vroeg Febeg om "*de inwerkingtreding van deze Richtlijnen te verdagen tot na de uitspraak van het Grondwettelijk hof met betrekking tot de verzoekschriften die zijn ingediend op het Vlaamse decreet van 26.4.2019.*" Een gelijkaardige vraag werd per brief dd. 13 maart 2020 door Fluvius, het netbedrijf voor de Vlaamse distributienetbeheerders, geformuleerd.
5. Een tweede versie van deze richtlijnen, aangenomen op 16 april 2020, stelde de toepassing ervan uit tot vijftien dagen na de uitspraak van het arrest van het Grondwettelijk Hof in de annulatieberoepen tegen het Decreet Digitale Meters³.
6. Deze richtlijnen vervangen de Richtlijnen (R)2076 van 16 april 2020.

2. DOEL

7. De CREG wenst met deze richtlijnen tegemoet te komen aan de vraag tot verduidelijking van de verschillende betrokken marktpartijen, zijnde: de houders van een toegangscontract en de distributienetbeheerders. Zij worden geconfronteerd met uiteenlopende regelgeving in de verschillende gewesten, die bovendien kan afwijken van de federale wetgeving.

¹ In het Brussels Hoofdstedelijk gewest wordt gewerkt met een bi-directionele meter, met compensatie van de beide energiestromen. Ook in Wallonië zijn bidirectionele meters aanwezig.

² Prosumenten= samentrekking van producenten en consumenten = consumenten met een decentrale productie-installatie.

³ Vlaams decreet van 26 april 2019 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 7.1.1, 7.1.2 en 7.1.5 van hetzelfde decreet (= Decreet Digitale Meters).

8. Het doel van deze richtlijnen is er voor te zorgen dat de federale bijdrage “elektriciteit” op een correcte, niet-discriminerende en uniforme manier op het Belgisch grondgebied wordt gefactureerd en geïnd.

3. JURIDISCH KADER

9. De elektriciteitswet stelt:

“Art. 21bis, §1. Een ‘federale bijdrage’ wordt geheven ter financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en de controle op de elektriciteitsmarkt.

De federale bijdrage is verschuldigd door de op het Belgisch grondgebied gevestigde eindafnemers op elke kWh die ze voor eigen gebruik van het net afnemen.

De netbeheerder is belast met de inning van de federale bijdrage zonder toepassing van de regels betreffende de vrijstelling bedoeld in §1bis en de degressiviteit bedoeld in §2 en §5. Daartoe factureert hij de toeslag aan de houders van een toegangscontract en aan de distributienetbeheerders. Indien de houders van een toegangscontract en/of de distributienetbeheerders niet zelf de van het net afgenomen kWh verbruiken, kunnen zij de federale bijdrage factureren aan hun eigen klanten, totdat deze toeslag uiteindelijk wordt gefactureerd aan degene die de kWh voor eigen gebruik heeft verbruikt.”

Het koninklijk besluit van 24 maart 2003⁴ stelt:

“Art. 1, tweede lid, 1° ‘afname’: het geheel van kilowattuur dat door een verbruikslocatie op het transmissie- of distributienet wordt afgenomen.

Art. 2. De federale bijdrage wordt geheven in de vorm van een toeslag op de kWh die per verbruikslocatie van het transmissie-, of lokaal of gewestelijke transmissie- of distributienet afgenomen worden door de eindafnemers, inbegrepen bij de voorschotfacturen, proportioneel met de geschatte jaarlijkse afname en geregulariseerd met de afrekeningfactuur.”

10. Uit bovenstaande bepalingen volgt éénduidig dat de federale bijdrage verschuldigd is op elke kWh die voor eigen gebruik van het net wordt afgenomen. Dit betekent dat wanneer de afgenomen kWh als afzonderlijke energiestroom wordt gemeten, deze bruto afname als basis dient te worden gebruikt bij de facturatie van de federale bijdrage “elektriciteit”.

11. Gewestelijke regels kunnen in principe geen afbreuk doen aan een federale belasting. De federale bijdrage kadert in de autonome belastingbevoegdheid waarover de federale overheid beschikt krachtens artikel 170, § 1 van de Grondwet. Dit impliceert dat het aan de federale wetgever toekomt om de fundamentele kenmerken van een belasting te definiëren, waaronder de definitie van de belastingplichtige, de belastbare materie, de belastbare grondslag, de tarieven (aanslagvoeten) en de vrijstellingen.

12. De gewestelijke compensatieregelingen voor prosumenten zijn ingesteld in het kader van hun bevoegdheden inzake meteropname op distributieniveau (artikel 6, § 1, VII, eerste lid, a) BWHI)⁵ en

⁴ Koninklijk besluit van 24 maart 2003 tot bepaling van de nadere regels betreffende de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de elektriciteitsmarkt.

⁵ Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

inzake aanmoediging van hernieuwbare energie (artikel 6, § 1, VII, f), BWHI). Wanneer de ingestelde compensatie zich uitstrekt tot de federale bijdrage, wordt geraakt aan de belastbare grondslag van een federale belasting en aan het distributionele effect daarvan. De CREG beschouwt dit als een bevoegdheidsoverschrijding en is van mening dat gewestelijke decreten, ordonnanties, besluiten en tariefmethodologieën buiten toepassing dienen te worden gelaten in de mate dat ze compensatieregelingen instellen die betrekking hebben op de federale bijdrage. Zoals hierboven reeds aangestipt, is compensatie hoogstens aanvaardbaar wanneer de technische realiteit daartoe noopt, zoals in het geval van de terugdraaiende meters die geen bruto-afname opnemen. Overigens acht de CREG het aangewezen dat de terugdraaiende meters in de drie gewesten zouden worden uitgefaseerd zodat voor alle prosumenten de bruto-afname beschikbaar is.

4. INVOERINGSDATUM

13. Na het uitvaardigen van de richtlijnen op 20 december 2019 verzocht Febeg om de inwerkingtreding ervan uit te stellen. Dit verzoek werd gemotiveerd in een nota dd. 11 februari 2020:

"de inwerkingtreding van deze Richtlijnen te verdagen tot na de uitspraak van het Grondwettelijk hof met betrekking tot de verzoekschriften die zijn ingediend op het Vlaamse decreet van 26.4.2019. De uitspraak van het Hof zal immers duidelijkheid brengen over de factureringwijze, niet alleen van de federale bijdrage, maar ook van de netkosten en het pure energieluik."

14. De CREG is in overleg getreden met de distributienetbeheerders en de gewestregulatoren om na te gaan of de aangevoerde redenen gegrond waren. Uit dit overleg bleek dat de marktprocessen op korte termijn inderdaad niet zijn aangepast aan een onmiddellijke inwerkingtreding van de richtlijnen omdat een gelijktijdige communicatie van bruto- en nettovolumes niet is voorzien. Deze organisatorische moeilijkheid situeert zich op het niveau van Atrias, zoals blijkt uit het document dat de aanpassingen beschrijft die gemaakt zijn in het UMIG4.1 marktmodel om rekening te houden met de nieuwe prosumentenregelgeving in de drie gewesten.⁶ Omdat de CREG begrijpt dat de benodigde aanpassing weliswaar technisch mogelijk is, maar verdere vertraging voor het Atriasproject dreigt op te leveren, acht ze het aangewezen het uitstel toe te staan en de inwerkingtreding te verdagen tot het Grondwettelijk Hof uitspraak doet in de beroepen tot vernietiging die zijn ingesteld tegen het Vlaams decreet van 26 april 2019 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 7.1.1, 7.1.2 en 7.1.5 van hetzelfde decreet (= decreet digitale meters).

15. In de tweede versie van de richtlijnen werd ook verduidelijkt dat de inwerkingtreding betrekking heeft op de verrekende volumes en niet op de facturatie als zodanig.

16. Het Grondwettelijk Hof heeft in zijn arrest nr. 5/2021 van 14 januari 2021 de door de CREG gevraagde vernietiging uitgesproken, doch met handhaving van de rechtsgevolgen voor wat betreft de bedragen gefactureerd vóór de datum van bekendmaking van het arrest in het Belgisch Staatsblad. De CREG stelt vast dat dit in de praktijk een langere overgangstermijn is dan deze verleend in haar richtlijnen (R)2076, wat dus meer tijd geeft aan de leveranciers en andere marktactoren om zich aan te passen. Teneinde geen discrepantie te creëren met het arrest en om dezelfde invoeringsdatum in

⁶ Versie 19.03.2020:

[https://www.atrias.be/NL/Publications_Atrias/20190630%20Market%20Model%20UMIG%204.1%20RL%2020200101/03%20Publication%20Overview/Release%20Note%20UMIG%204.1%20\(RL%2020200101\)%20NL%20v2.4.pdf](https://www.atrias.be/NL/Publications_Atrias/20190630%20Market%20Model%20UMIG%204.1%20RL%2020200101/03%20Publication%20Overview/Release%20Note%20UMIG%204.1%20(RL%2020200101)%20NL%20v2.4.pdf)

alle gewesten te bekomen, heeft de CREG besloten om de toepassing van deze richtlijnen opnieuw te verdagen. De nieuwe datum is de bekendmaking van het arrest in het Belgisch Staatsblad.

5. RICHTLIJNEN

17. De federale bijdrage is verschuldigd op elke kWh die op het Belgisch grondgebied voor eigen gebruik van het net wordt afgenomen. Wanneer de afgenomen kWh als afzonderlijke energiestroom wordt gemeten, dan dient deze bruto afname als basis te worden gebruikt bij de facturatie van de federale bijdrage "elektriciteit". De distributienetbeheerders dienen deze informatie beschikbaar te stellen in het kader van de marktprocessen.

18. Deze richtlijnen zijn van toepassing op de volumes aangerekend met ingang van de dag van de publicatie in het Belgische Staatsblad van het arrest nr. 5/2021 van het Grondwettelijk Hof d.d. 14 januari 2021 inzake het decreet digitale meters.

19. Deze richtlijnen vervangen de Richtlijnen (R)2076 van 16 april 2020.

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Andreas TIREZ
Directeur

Koen LOCQUET
Wvd. Voorzitter van het Directiecomité